

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE

Vojkova 1b, 1000 Ljubljana

T: 01 478 40 00
F: 01 478 40 52
E: gp.arso@gov.si
www.arso.gov.si

Številka: 35901 – 3 / 2019 - 1

Datum: 18. 1. 2019

OCENA ZMOŽNOSTI OBVLADOVANJA TVEGANJA ZA SUŠO

Verzija 1.0

Jure LEBEN
MINISTER

Vsebina

Vsebina	1
1 Uvod	2
2 Sprejemljivo tveganje za sušo.....	4
2.1 Suša in njene posledice	4
2.2 Razvid	9
2.3 Sprejemljivo tveganje za sušo	12
3 Ocena upravnih, tehničnih in finančnih zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo ..	13
4 Povzetek ocene	16
4.1 Pristop oblikovanja ocene zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo na različnih vsebinskih ravneh	16
4.2 Tabelarni povzetek	16
5 Ugotovitve s pojasnili	38
6 Viri	40
7 Evidenčni list sprememb, dopolnitev in posodobitev	40

1 Uvod

Ocena zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo je izdelana na podlagi Uredbe o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (Uradni list RS, št. 62/14, 14/17).

Uredba o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite je v slovensko zakonodajo leta 2014 najprej prenesla vsebino točke a 6. člena Sklepa št. 1313/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (UL L št. 347, z dne 20. 12. 2013, str. 924) (v nadaljnjem besedilu: Sklep o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite). Točka a 6. člena se navezuje na ocenjevanje tveganj za nesreče, s katerim smo pri nas pričeli v letih 2014 in 2015.

Sklep o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite v točki b 6. člena določa tudi pripravo in izpopolnitev načrtovanja za obvladovanje tveganj na nacionalni ali ustrezni podnacionalni ravni, v točki c istega člena pa še pripravo ocen zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče in roke za poročanje Evropski komisiji. V Sklepu o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite je zmožnost obvladovanja tveganj za nesreče opredeljena kot sposobnost države članice ali njenih regij za zmanjšanje tveganj za nesreče, prilagoditev na tveganja ali ublažitev tveganj (vplivov tveganj in/ali verjetnosti nesreč), ugotovljenih v ocenah tveganj za nesreče, na ravni, ki so sprejemljive za posamezno državo članico, torej na opredeljena sprejemljiva tveganja za posamezne nesreče. Vsebina točke b in zlasti točke c 6. člena Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite je bila v slovensko zakonodajo prenešana z novelo Uredbe o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite na ocenjevanje zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče in to na podlagi izpopolnjenega načrtovanja ukrepov za obvladovanje tveganj za nesreče za namene preventive in pripravljenosti (v nadaljnjem besedilu: načrtovanje) in izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost. Iz napisanega izhaja, da so ocene zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče, podobno kot v marsikateri državi članici Evropske unije, novost v slovenskem prostoru.

Na podlagi Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite je Evropska komisija leta 2015 Smernice za oceno zmožnosti obvladovanja tveganja (2015/C 261/03; v nadaljnjem besedilu: smernice Evropske komisije za ocenjevanje zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče), katerih namen je državam članicam zagotoviti nezavezujočo celovito in prožno metodologijo, ki naj bi služila kot pomoč pri ocenjevanju zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče. Novela Uredbe o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite iz leta 2017 povzema tudi vse ključne vsebine smernice, ki se nanašajo predvsem na vsebino vprašanj, s katerimi se ocenjuje zmožnost obvladovanja tveganj za nesreče na treh področjih in s treh vidikov.

Ocena zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo spada med ocene zmožnosti obvladovanja tveganja za posamezne nesreče za celotno območje države oziroma za posamezna območja države, kot je določeno v 2.a členu Uredbe o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite. Nosilec izdelave ocene je ministrstvo, pristojno za okolje (MOP) oziroma Agencija RS za okolje (ARSO).

Suša spada med nesreče, ki lahko povzročijo veliko škodo zlasti v kmetijstvu; njena poglobitna značilnost je, da običajno zajame relativno veliko geografsko območje. Ob preteklih sušah v prejšnjem in zlasti tem stoletju (2003, 2012, 2013, 2017) so bile objavljene številne analize in publikacije (na primer v reviji UJMA). Ugotovitve s teh publikacij in tudi informacije, pridobljene v okviru aktualnih projektov in operativnega dela ARSO, so predstavljene v Oceni tveganja za sušo, ki jo je v sodelovanju z drugimi ministrstvi, predvsem z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljnjem besedilu: MKGP) in URSZR leta 2015 izdelala in leta 2016 dopolnila ARSO. Ocena tveganja za sušo je lahko poleg drugih dokumentov podlaga za številne aktivnosti na več področjih, predvsem pri načrtovanju in izvajanju ukrepov za obvladovanje tveganja zaradi suše v kmetijstvu (v povezavi z drugimi projekti in programi, povezanimi z razvojem kmetijstva).

Ocena zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo vsebuje vse bistvene elemente vsebine, kot jo za ocene zmožnosti obvladovanja tveganja za posamezne nesreče določa Uredba o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite. Uvodni del je namenjen predstavitvi in namenu ocene, nato v drugem poglavju sledi najprej del o pojavu in posledicah suše, ki je prevzet iz povzetka Ocene tveganja za sušo. V drugem poglavju je predstavljen tudi razvid, ki je bil pripravljen v sodelovanju z URSZR in MKGP, kjer so opredeljeni najpomembnejši ukrepi za preventivo in pripravljenost, s katerimi bi se lahko obvladovalo ali zmanjševalo tveganje za sušo.

Najpomembnejši del ocene sledi v tretjem poglavju, to je izpolnjen vprašalnik, s katerim so bile ocenjene upravne, tehnične in finančne zmožnosti na področju ocenjevanja tveganja za sušo ter načrtovanja in izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost na sušo. Vprašanja so bila, tako kot določa uredba, v celoti in neposredno prevzeta iz predmetne smernice Evropske komisije za ocenjevanje zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče. Sledijo povzetek in ugotovitve te ocene. Ocena se zaključuje z razlago pojmov, kratic in krajšav ter navedbo virov.

Ocena zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo je usklajena z MKGP. Predvsem s tem ministrstvom je ARSO tudi intenzivno sodelovala pri izdelavi ocene. Njihov prispevek je bil zelo pomemben, pravzaprav bistven, pri večini vsebinskih sklopov te ocene.

Ocena zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo je javna.

2 Sprejemljivo tveganje za sušo

2.1 SUŠA IN NJENE POSLEDICE

Pred vsebinskim delom te ocene najprej sledi zgoščen povzetek ugotovitev iz Ocene tveganja za sušo, ki spada med osnovne podlage za izdelavo te ocene.

Oceno tveganja za sušo je izdelal ARSO Ministrstva za okolje in prostor, in je objavljena na spletnih straneh ARSO. Metodologija, po kateri je bila izdelana, je povzeta po agrometeorološki praksi izračuna meteorološke vodne bilance, ki je bila že uporabljena in večkrat dokumentirana ob posameznih pojavih suše. V septembru 2016 je bila ocena dopolnjena z predvidenim vplivom podnebnih sprememb v 21. stoletju.

Definicija suše je problematična, saj je suša bolj kompleksen pojav kot zgolj pomanjkanje padavin. Obstajajo številne definicije suše, ki skušajo slediti stopnji vplivov suše na življenjske in gospodarske razmere. Prvi med vzroki v zmedu pri snovanju objektivne definicije je različno pojmovanje suše med strokovnjaki, glede na njihovo strokovno področje (meteorologija, hidrologija, vodni viri, ekonomija, kmetijstvo itd.). Druga težava je močna povezanost definicije suše z zemljepisnimi, hidrološkimi, geološkimi, zgodovinskimi in kulturnimi značilnostmi nekega območja. Kot tretje pa je treba omeniti težavno spreminjanje sedanjega izrazoslovja skladno s spoznanji in priporočili sodobnih raziskav. Kljub temu je analiza količine padavin najpomembnejši podatek pri oceni jakosti suše.

Naravni in človeški sistemi so večinoma prilagojeni razpoložljivim vodnim virom in njihovi prostorski in časovni razporeditvi. Pomanjkanje vode doseže mejo sušnosti, ko se že poznajo vplivi na sicer prilagojene življenjske procese in ko se pojavi občutnejša škoda. Velikost in trajanje škodljivega negativnega odstopanja razpoložljivosti vode je odvisna od sovpadanja s procesi v tistem obdobju, obdobja leta in geografske lege. Vse te različne spremenljivke onemogočajo natančno določitev definicije suše.

Glede na dolžino trajanja obdobja brez padavin se lahko pri suši v splošnem ovrednotijo trije prevladujoči vidiki:

- **meteorološki**, ki ga opisujemo kot podaljšano obdobje s pomanjkanjem padavin in ga pogosto opredelimo kot zmanjšanje števila dni s padavinami v primerjavi z »normalnim« referenčnim obdobjem;
- **hidrološki**, ki ga opisujemo kot zmanjšanje količine vode v rekah, jezerih in znižanje gladine podzemne vode;
- **kmetijski**, ki predstavlja nezadostno količino vode v tleh, ki jo kmetijske rastline potrebujejo za normalen razvoj. Kadar nastopi v času intenzivne rasti in razvoja kmetijskih rastlin, je pridelek zmanjšan ali celo popolnoma uničen.

Razmeroma pogosto pojavljanje suše, stopnjevanje intenzitete in pogostosti suše v zadnjih desetletjih in sorazmerno natančni podatki o skupni škodi zaradi suše omogočajo precej natančno ocenjevanje tveganja.

Glede na pretekle izkušnje s sušo ta povzroča največ škode v kmetijstvu. Kmetijska suša pomeni predvsem težave z izsušenimi tlemi in zato sušni stres kmetijskih rastlin. V praksi se kot indikator uporablja tako imenovana površinska vodna bilanca (tudi meteorološka vodna bilanca), torej razlika med količino padavin v nekem obdobju, in potencialno izgubo vode s površja zaradi izhlapevanja in dihanja rastlin – potencialno evapotranspiracijo. Z meteorološko vodno bilanco razmeroma preprosto, vendar objektivno določamo sušno obdobje, kar je primerna podlaga za prvo oceno pojava kmetijske suše. Ključna sta razporeditev padavin in razmerje med količino padavin ter količino izhlapele vode. Če se za obdobje uporabi standardno vegetacijsko obdobje (med 1. aprilom in 30. septembrom), se tako najbolj preprosto ponazori razmerje med padavinami in izhlapelo vodo v vegetacijski sezoni. Meteorološka vodna bilanca ocenjuje količine neto dotoka ali odtoka vode na površini tal na nekem območju v točno določenem časovnem obdobju. S kumulativno vodno bilanco v izbranem vegetacijskem obdobju se lahko ugotavljajo začetek, potek in konec kmetijske suše na različnih lokacijah. Dolgoletni nizi podatkov o meteorološki vodni bilanci omogočajo, da se s statističnimi metodami prek statističnih pragov ugotovi tudi jakost suše.

V preteklih šestdesetih letih je v Sloveniji suša kar 19-krat povzročila težave različno velikih razsežnosti v kmetijski proizvodnji, in sicer v letih 1967, 1971, 1976, 1983, 1984, 1988, 1992, 1993, 1994, 2000, 2001, 2003, 2006, 2007, 2010, 2011, 2012, 2013 in 2017. V teh letih je bil povprečni kumulativni primanjkljaji vode (negativna vodna bilanca) za kmetijske rastline v poletnem obdobju od junija do konca avgusta v prizadetih regijah večji kot 100 mm. Takšen primanjkljaj se je največkrat pojavil na Primorskem, izstopajo še Prekmurje, Podravje in Goriška. Leta 2013 se je pojavil tako visok primanjkljaj tudi na Koroškem, kar v preteklosti ni bilo pogosto. Velika škoda se je pojavila dvanajstkrat po letu 1990, od tega kar devetkrat po letu 2000. Med najhujšimi je bilo leto 2003, ko je več kot 60 odstotkov slovenskega ozemlja prizadela ekstremno huda suša. Značilnost kmetijskih suš je, da so pogostejše in intenzivnejše v zadnjih desetih letih. Pojavnost pa je tako časovno kot prostorsko od leta do leta drugačna. Dejstvo je, da suša poleg najbolj ranljivih regij severovzhodnega in jugozahodnega dela države prizadene tudi druga območja. Suše so v letih 2000, 2001, 2003, 2006, 2007, 2012, 2013 in 2017 dosegle razsežnosti naravne nesreče. Ocenjena neposredna škoda je presegla 0,3 promila načrtovanih prihodkov državnega proračuna, s čimer je bil dosežen predpisani prag za pomoč skladno z Zakonom o odpravi posledic naravnih nesreč (ZOPNN, Uradni list RS, št. 75/03, 114/05 – UPB, 90/07, 102/07, 40/12 – ZUJF in 14/14). Ocenjena škoda v teh primerih je tudi glavni vir podatkov o vplivu suše kot naravne nesreče.

V oceni tveganja so bili narejeni trije osnovni scenariji tveganja za sušo. Dva scenarija vsebujeta tipične značilnosti opisanih pojavov suše, en scenarij pa obravnava hipotetično izredno močan pojav suše.

Prvi scenarij tveganja predstavlja sušo, ki škodo v kmetijstvu povzroča le v posameznih regijah in ne na ozemlju celotne države. Škoda je omejena tako glede skupne površine kmetijskih

zemljišč kot skupne finančne in gospodarske škode v kmetijstvu, ki praviloma ne dosega 50 milijonov evrov. Primeri uresničitve scenarija za takšno sušo so suše v letih 2001, 2006 in 2007. Analiza povratnih dob, narejena na podlagi več kot 50-letnega arhiva meteoroloških podatkov je pokazala, da je povratna doba takšnega dogodka krajša od 25 let. Glede na merila za ovrednotenje verjetnosti za nesrečo ta scenarij tveganja torej po verjetnosti pojava spada v četrto stopnjo verjetnosti (povratna doba pet do 25 let).

Drugi scenarij tveganja predstavlja pojav suše, ki zajame večji del države in v kmetijstvu povzroči veliko materialno škodo, ki presega 100 milijonov evrov. Primer uresničitve tega scenarija sta suši leta 2003 in 2013. Kljub temu da je do takšnega dogodka prišlo kar dvakrat v desetih letih, je statistična analiza privedla do ocene za povratno dobo približno 100 let. Ocena je narejena na podlagi več kot 50-letnega arhiva, še enkrat pa je treba poudariti, da časovni trendi znotraj obravnavanega obdobja niso upoštevani.

Tretji scenarij tveganja je scenarij hipotetične suše, ki se v zadnjih 70 letih (verjetno pa tudi prej) še ni zgodila. Uničena bi bila najmanj polovica celotne kmetijske pridelave, škoda bi presegla en odstotek BDP. Posledice bi se pojavile tudi v drugih sektorjih gospodarskega in družbenega življenja.

O zanesljivosti scenarijev tveganja je mogoče ugotoviti, da sta prva dva zelo zanesljiva. Ne samo zato, ker so se takšni dogodki v zadnjem obdobju že zgodili, temveč tudi zato, ker so se zgodili večkrat, zato je mogoče zanesljivo oceniti tudi verjetnost oziroma pogostost pojava, ne le posledice. Zaradi enakih vzrokov je Scenarij tveganja 3 precej manj zanesljiv in tudi slabše opisan, saj ga ne moremo potrditi z resničnim primerom, na katerega bi lahko oprli oceno posledic. Bolj zanesljiva pa je verjetnost pojava po Scenariju tveganja 3, saj lahko dokaj zanesljivo ugotovimo, da je njegova povratna doba daljša od 200 let.

Obseg posledic vseh treh scenarijev tveganja je bil nato primerjan z merili, enotnimi za vse nesreče, za ovrednotenje vplivov tveganja in verjetnosti za nesrečo. Glede na velikosti vplivov v primerjavi z merili so posledice in verjetnost vseh treh scenarijev tveganja predstavljeni v posameznih matrikah tveganja z razdruženim prikazom vplivov ter v matriki tveganja z združenim prikazom vplivov. Matrike tveganja predstavljajo grafični prikaz velikosti vplivov in verjetnosti vseh obravnavanih scenarijev tveganja glede na merila za ovrednotenje vplivov tveganja in verjetnosti za nesrečo. Prek različnih kombinacij stopenj vplivov in verjetnosti v matrikah tveganja, pri čemer imajo večjo težo vplivi, pridemo do štirih mogočih stopenj tveganja.

Ocena namenja pozornost tudi vplivu bodočih podnebnih sprememb na pojav suše. Najnovejša dognanja o pričakovanih globalnih spremembah podnebja (s poudarkom na 21. stoletju) so zbrana v petem poročilu Medvladnega odbora za podnebne spremembe (Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)). Novost v tem poročilu so novi scenariji časovnih potekov emisij toplogrednih plinov, spremljajočih sprememb pokrovnosti tal ter koncentracij različnih primesi v zraku (tako toplogrednih plinov kot različnih polutantov in drugih primesi). Ker ne gre samo za sklepanje na končno koncentracijo toplogrednih plinov ob koncu 21. stoletja, se ti scenariji imenujejo »značilni poteki vsebnosti« (Representative Concentration

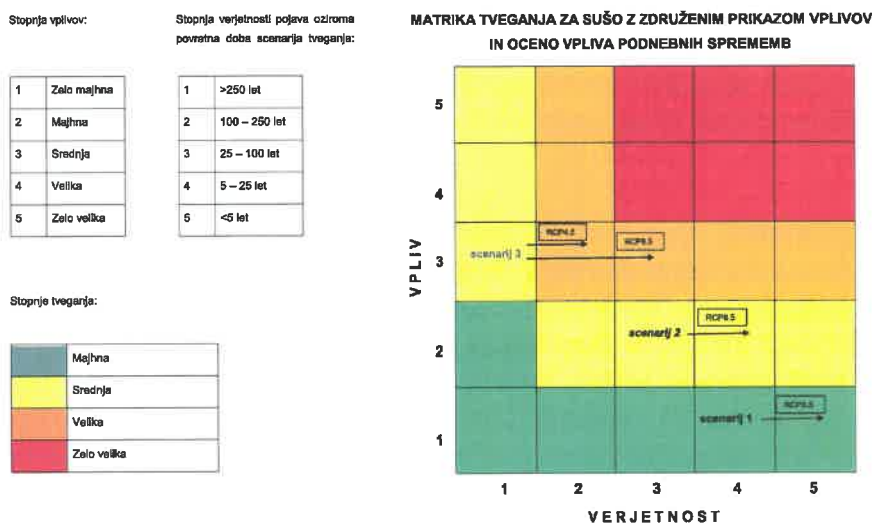
Pathways – RCP). Poročilo obravnava štiri različne scenarije značilnih potekov vsebnosti z oznakami RCP8.5, RCP6, RCP4.5 in RCP2.6. Imena so določena po pribitku neto dolgovalovnega sevanja na površini Zemlje, ki je posledica povečane koncentracije toplogrednih plinov v ozračju.

Za najbolj črnogledega velja značilni potek RCP8.5, ki predvideva stalno vztrajno rast koncentracije toplogrednih plinov celotno 21. stoletje in nadaljevanje rasti tudi v naslednjem stoletju. Ob koncu 21. stoletja naj bi bil pribitek neto dolgovalovnega sevanja $8,5 \text{ W/m}^2$, kar po izračunih, narejenih s pomočjo globalnih klimatskih modelov, pomeni dvig povprečne temperature na površju Zemlje za približno 3,7 stopinje Celzija glede na referenčno obdobje 1986–2005 (zaradi negotovosti pri izračunu je primerneje navajati interval od 2,6 do 4,8 stopinje Celzija). Sledita dva značilna poteka, ki v 21. stoletju predvidevata ustavitev rasti emisij in stabilizacijo koncentracij toplogrednih plinov zaradi tehnološkega razvoja in usklajenega delovanja politik večine svetovnih držav. Značilni potek RCP6 predvideva stabilizacijo pri pribitku neto dolgovalovnega sevanja 6 W/m^2 , značilni potek RCP4.5 pa pri $4,5 \text{ W/m}^2$. Značilni potek RCP6 naj bi po izračunih do konca 21. stoletja privedel do povprečnega dviga temperature za 2,2 stopinje Celzija (oziroma v razponu od 1,4 do 3,1 stopinje Celzija), značilni potek RCP4.5 pa do povprečnega dviga temperature $1,8 \text{ }^\circ\text{C}$ (oziroma v razponu od 1,1 do 2,6 stopinje Celzija). Najbolj optimističen značilni potek RCP2.6 predvideva, da bi pribitek dolgovalovnega sevanja v prvi polovici 21. stoletja narasel do 3 W/m^2 in nato začel upadati. Do konca 21. stoletja bi upadel na $2,6 \text{ W/m}^2$, kar bi povzročilo dvig povprečne temperature za približno eno stopinjo Celzija (oziroma v razponu od 0,3 do 1,7 stopinje Celzija). Za potek dogodkov po najbolj optimističnem značilnem poteku RCP pa je potrebno polno sodelovanje vseh držav sveta in skupno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za do 70 odstotkov.

Za ocene podnebnih sprememb na tako majhnem območju, kot je Slovenija, je potrebno globalne ocene sprememb podnebja prilagoditi za uporabo na podrobnejši prostorski skali. V prvi fazi je prilagoditev na kontinentalno prostorsko skalo opravil konzorcij, zbran v evropskem projektu EURO-CORDEX. V drugi fazi pa bo za območje Slovenije izračune v še podrobnejši prostorski skali pripravil ARSO, ki je v letu 2016 začel s projektom Ocena podnebnih sprememb do konca 21. stoletja (OPS). Projekt obravnava pripravo ocene podnebnih sprememb v prihodnosti ter njihov vpliv na izredne dogodke, kot so vročinski valovi, suše, izredni padavinski pojavi, pozebe, visokovodne razmere ipd. Za ta namen je že vzpostavljena zbirka rezultatov podnebnih modelov v dnevni časovni skali za obdobje 2005–2100 za najnižjo in najvišjo dnevno temperaturo zraka, povprečno relativno vlago, povprečno hitrost vetra, energijo sončnega obsevanja in količino padavin. Podatki temeljijo na rezultatih projekta EURO-CORDEX za dva izbrana značilna poteka vsebnosti: zmerno optimističnega RCP4.5 (ki globalen dvig temperature omejuje na približno dve stopinji Celzija) in pesimističen RCP8.5, ki ne predvideva stabilizacije vsebnosti toplogrednih plinov.

Na podlagi modelskih rezultatov za temperaturo zraka, relativno zračno vlago, hitrost vetra in energijo sončnega obsevanja ter padavine smo za oceno kmetijske suše v prihodnosti ocenili potencialno evapotranspiracijo (ETP) in povratne dobe za 60-dnevni vodni primanjkljaj – po enaki metodologiji, kot je bila uporabljena za oceno tveganja pojava kmetijske suše na podlagi

arhivskih merskih podatkov. V tej oceni tveganja za nastanek suše v spremenjenih podnebnih pogojih so bili uporabljeni modelski rezultati regionalnega modela CCLM4, vgnezdenega v globalni model MPI-M-MPI-ESM-LR. Ta se je po več indeksih ujemanja izkazal za najboljšega; vse rezultate modelskih simulacij smo namreč verificirali za spremenljivki povprečna dnevna temperatura zraka in dnevna količina padavin v šestih slovenskih regijah. Regije so bile določene z izbrano statistično metodo razvrščanja v skupine na podlagi povprečnih mesečnih vrednosti glavnih meteoroloških spremenljivk v modelski mreži za obdobje 1981–2010 ter sezonskih trendov teh spremenljivk za obdobje 1961–2011. Rezultati modelskih simulacij na dnevni časovni skali so se najprej agregirali po posameznih regijah, nato pa zbrali skupaj po mesecih za verifikacijsko obdobje 1989–2005. Agregatne vrednosti za dopolnitev treh izvornih scenarijev tveganja so bile pridobljene na enak način kot za izvirne tri scenarije tveganja, narejene na podlagi arhivskih merskih podatkov – dnevne časovne vrste so bile izpisane za osem lokacij, ki ustrezajo meteorološkim postajam, in združene v enotno časovno vrsto z izračunom prostorsko uteženega povprečja.

Slika 1: matrika tveganja za sušo z združenim prikazom vplivov in oceno vpliva podnebnih sprememb. Povzeto po dopoljnjeni oceni tveganja za sušo (dostopno na: <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/agromet/publications>). Na sliki so označeni samo tisti značilni poteki podnebnih sprememb, ki spreminjajo verjetnost pojava posameznega scenarija.

Slika 1 predstavlja povzetek ocene tveganja za sušo, kjer so v matriki tveganja zbrani vsi faktorji vpliva in - poleg osnovnih treh scenarijev tveganja - tudi premiki zaradi vpliva podnebnih sprememb za izbrana dva značilna poteka vsebnosti toplogrednih plinov: »zmerno optimistični« potek vsebnosti toplogrednih plinov RCP4.5 in »pesimistični« potek vsebnosti toplogrednih plinov RCP8.5. Upoštevana je bila predpostavka, da bo ranljivost in izpostavljenost družbe na sušo (oziroma, v tej oceni, kmetijstva) v RS ostala na enaki ravni tudi v 21. stoletju in da bodo podobne suše povzročale tudi podobne posledice, kot so jih leta 2003, 2006, 2012 in 2013. Iz tega razloga vpliv v matrikah tveganja za scenarije tveganja ostaja na enaki ravni; vsi premiki na novo ovrednotenih scenarijev tveganja za sušo so horizontalni, torej v smeri proti večji verjetnosti pojavljanja.

Poudariti je treba, da so vse ocene premikov scenarijev tveganja v spremenjenih podnebnih razmerah zelo nezanesljive v primerjavi z umeščenostjo izvornih scenarijev tveganja, ki so bili oblikovani na podlagi arhiva meritev, torej za preteklo in sedanje podnebje. Na podlagi razpoložljivih podatkov še ni možno točno napovedati bodočih sprememb v krajevnem in časovnem pojavljanju suše zaradi bodočih podnebnih sprememb. V splošnem se bo verjetnost suše verjetno najbolj povečala predvsem v južni polovici države in v topli polovici leta.

2.2 RAZVID

V Sklepu o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite v točki b 6. člena Evropska komisija določa izpopolnitev pripravo in izpopolnitev načrtovanja za obvladovanje tveganj na nacionalni ali ustrezni podnacionalni ravni, ki se naj bi manifestirala prek ustreznega načrtovanja in izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost na določeno nesrečo, s katerimi se lahko zmanjšuje njene vplive (sem spada tudi zmožnost hitreje odprave posledic) in/ali verjetnost.

Uredba o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite tega določila ni neposredno prenesla v nacionalno zakonodajo. Pač pa so v ta namen v uredbi z 18.a členom predpisani razvidi, ki vsebujejo enovit in strnjen pregled ukrepov za preventivo in pripravljenost, z načrtovanjem in izvajanjem katerih se lahko v trajnem oziroma dolgoročnem procesu zmanjšuje vplive (posledice) in/ali verjetnost nesreč do sprejemljivih tveganj za nesreče.

Z razvidi se torej ne posega v vsebino načrtovanja in izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost v pristojnosti ministrstev, temveč za vse nesreče pomenijo enovit prikaz ukrepov za preventivo in pripravljenost iz pristojnosti posameznih ministrstev za vse nesreče, s čemer je olajšana tudi sama izdelava ocen zmožnosti obvladovanja tveganja za posamezne nesreče.

Razvidi praviloma vsebujejo:

1. naziv nesreče, nosilca, ocenjevalno obdobje,
2. predstavitev, ki vsebuje ukrepe za preventivo in pripravljenost (naziv ukrepov, opis ukrepov, cilje ter prioritete ukrepov),
3. načrtovanje, ki vsebuje pravne podlage, nosilce ukrepov in njihove naloge, sodelujoče organe in njihove naloge, časovnico ukrepov (roki, faze), sodelovanje javnosti (opis),

stroške načrtovanja ukrepov, finančne in materialne vire za načrtovanje ukrepov in prioritete ukrepov,

4. izvajanje, ki vsebuje pravne podlage, nosilce ukrepov in njihove naloge, sodelujoče organe in njihove naloge, opis izvajanja ukrepov, časovnico izvajanja ukrepov (roki, faze), rezultate izvajanja ukrepov, stroške izvajanja ukrepov, finančne in materialne vire za izvajanje ukrepov in prioritete ukrepov,
5. druge vsebine, ki vsebujejo predvsem nova spoznanja in vrednotenje sprememb.

Razvid je v preglednici 1. Ker gre pretežno za ukrepe v kmetijstvu, je kot področje ocenjevanja oz. identifikacije ukrepov navedena kmetijska suša (čeprav evden od ukrepov – omejevanje vodnih pravic v sušnih obdobjih – ni vezan na kmetijstvo).

Za primer suše je bilo identificiranih 6 ukrepov; ki smo jih opredelili kot preventivne (trije ukrepi) in ukrepe za pripravljenost (preostali trije ukrepi), čeprav je meja med tema dvema kategorijama (vsaj v primeru suše) zabrisana. Pospeševanje namakanja in širjenje namakanih kmetijskih površin je tako preventivni ukrep, ki zmanjšuje potencialna tveganja, kot tudi pripravljalni ukrep, saj v primeru suše omogoča boljše upravljanje z viri v času nastopa suše. Pospeševanje namakanja (v okviru Programa razvoja podeželja) je tudi edin ukrep s področja infrastrukture, ki zmanjšuje izpostavljenost kmetijstva ob pojavu suše, zato je po prioriteti uvrščen najvišje. Pri preventivnih ukrepih svojo vlogo igrata tudi Kmetijsko gozdarska zbornica, ki je na podlagi izvajanja javne službe kmetijskega svetovanja zavezana k pripravi priporočil za agrotehnične ukrepe ob pojavu suše, ter Agencija za okolje, ki v sklopu nalog Državne meteorološke službe pripravlja prognoze in opozorila. Vsekakor pa bi bilo potrebno preventivnim ukrepom, zlasti v luči podnebnih sprememb, nameniti večjo pozornost. Pomembno vlogo ima tudi Uprava RS za zaščito in reševanje, ki je v primeru razglasa suše kot naravne nesreče zadolžena za organizacijo in izvedbo ocenjevanja škode ter pripravo ocene škode zaradi suše.

Preglednica 1: Razvid ukrepov za preventivo in pripravljenost za kmetijsko sušo

RAZVID

NESEREČA: suša, PRIPRAVLJALEC: Agencija RS za okolje, Uprava RS za zaščito in reševanje in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, PODROČJE: kmetijska suša, OCENJEVALNO OBDOBJE: 2013-2018, izdelano: april 2018

Vrsta ukrepa	prevenčni	prevenčni	prevenčni	za pripravljenost	za pripravljenost	za pripravljenost
Nazivi ukrepov	splošni opozorjenje na sušo	posameznik in izobraževalni sistem	napetost za prebivalca	raziskovalni in razvojni projekti	ocenjivanje škod	omejevanje vodnih pravic
Opis ukrepa	Izvor suše je deficit količine padavin v daljšem časovnem obdobju. Za učinkovito izvajanje preventivnih in blažilnih ukrepov je pomembno pridobiti informacijo o pojavu in razvoju suše čim prej.	Namakanje je tehnološki ukrep, ki je preventivno namenjen izboljšanju kakovosti kmetijske proizvodnje - škodilni pa pomembno vpliva na zmanjševanje škod in splošno odpornosti kmetijske proizvodnje ob pojavu suše.	Izdelava in objava ustreznih napovedi za prebivalce za izvajanje osebnih in vzajemnih zaščit. Za kmetijstvo je Kmetijska zbornica izdelala posebno napotko Ukropi za zmanjšanje škod po suhi in vročini	Gre za raziskovalne projekte katere izvajajo javne in zasebne institucije v okviru ciljnih raziskovalnih programov	Izdelava ocen škod po suhi	V primeru zasopstvih razmer se lahko omeji dodeljena vodna pravica.
Cilji ukrepa	Definicija mejnih vrednosti posameznih etapnej suše in izdaja specialnih opozoril na pojav in razvoj suše	Povečati delo namakanih kmetijskih zemljišč ter posledično obstoječih namakanih sistemov	Izboljšana ozaveščenost ljudi ob nesreči, posledični in o ustreznih ukrepih osebnih in vzajemnih zaščit ob nesreči. Zmanjšanje škod v kmetijstvu.	Povečati znanja s področja obvladovanja posledic suše, zlasti z uporabo sodobnih praks v kmetijstvu	previdnost, reševna, usoda in verifikirana ocena škod zaradi nesreče	Varnost vodnih virov in njihova pravilna porazdelitev
Pravne podlage	Zakon o državnih meteorološki, hidrološki, oceanografski in seizmološki službi; Načrt upravljanja voda	Načrt razvoja namakanja in rabe vode za namakanje do leta 2023, Program ukrepov za izvedbo načrta razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023, Program razvoja podeželja 2014-2020 (Uredba EU št. 1305/2013, Zakon o kmetijstvu)	Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami	Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti	Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč	Zakon o vodah (111 člen)
Nosilci (naloge)	Agencija RS za okolje	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Uprava RS za zaščito in reševanje	različni izvajalci (visokošolski zavodi, inštituti...)	Uprava RS za zaščito in reševanje, Ministrstvo za okolje in prostor	Direkcija RS za vode
Sodelujoči organi (naloge)	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; Direkcija RS za vode		Javno kmetijsko svetovna služba pri Kmetijski gospodarski zbornici Slovenije (priprava brošur z napotki za reševanje kmetijev ob suhi)	različni izvajalci (visokošolski zavodi, inštituti...)	Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Ministrstvo za okolje in prostor
Časovnica načrtovanja ukrepa (rok, faza)	stalna naloga	2023	Napoti in navodila za prebivalce (zlasti v kmetijstvu) se letno prilagajajo glede na stanje vremenskih razmer	do triletni projekti	Ukrep se izvaja ob suhi, če škoda presega 0,3 promila prihodkov državnega proračuna.	Ukrep se izvaja ob zasopstvih razmerah, ki jih razglasi Ministrstvo za okolje
Sodelovanje javnosti (opis)	Javnost bo preko medijev obveščena o vzpostavljanju sistema opozarjanja in o vsakoletnem izvedbenem stanju.	Za sofinanciranje izgradnje in posodobitve namakanih sistemov bodo objavljeni javni razpisi.	sodelovanje javnosti pri načrtovanju tega ukrepa ni predvideno	sodelovanje javnosti ni predvideno	sodelovanje javnosti pri načrtovanju tega ukrepa ni predvideno, razen v okviru priprave morebitnih sprememb pravnih podlag	sodelovanje javnosti pri načrtovanju tega ukrepa ni predvideno
Stroški načrtovanja ukrepa	Vzpostavitev projektni stroški za izgradnjo IT sistema in dobrote mejnih vrednosti (v okviru ukrepov NLV)	v okviru rednih nalog državnih organov	stroški za načrtovanje tega ukrepa ni	proračun RS (financiranje s strani APR, MKGP)	v okviru rednih nalog državnih organov	v okviru rednih nalog državnih organov
Finančni in materialni viri za načrtovanje ukrepa	proračun RS	v okviru rednih nalog državnih organov	/	proračun RS	proračun RS - na podlagi programa za odpravo posledic škod na kmetijskih pridelkih v lasti sprejete sklop o dodatnih sredstvih iz državnega proračuna	Posebni stroški niso predvideni - odškodnine se po zakonu v tem primeru ne izplačujejo
Prioriteta ukrepa (od 1 (min) do 4 (max))	3	4	2	2	2	2
Pravne podlage	Zakon o državnih meteorološki, hidrološki, oceanografski in seizmološki službi; Načrt upravljanja voda	Načrt razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023, Program ukrepov za izvedbo načrta razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023, Program razvoja podeželja 2014-2020 (Uredba EU št. 1305/2013, Zakon o kmetijstvu)	Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami	Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti, Pravilnik o ciljnih raziskovalnih programih,	Uredba o metodologiji za ocenjevanje škod	Zakon o vodah (111 člen)
Nosilci (naloge)	Agencija RS za okolje	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Uprava RS za zaščito in reševanje	različni izvajalci (visokošolski zavodi, inštituti...)	Uprava RS za zaščito in reševanje	Direkcija RS za vode
Sodelujoči organi (naloge)	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; Direkcija RS za vode		zunanj izvajalci po potrebi	različni izvajalci (visokošolski zavodi, inštituti...)	Občinske komisije ter regijske in državna komisija za ocenjevanje škod, ki je sestavljena strokovnjaki kmetijske stroka, predstavniki ministrstev ter drugi strokovnjaki. Državna komisija za ocenjevanje izrednih škod na podlagi Uredbe o metodologiji za oceno škod	Ministrstvo za okolje in prostor
Opis izvajanja ukrepa	monitoring suše in opozarjanje na (varjetni) razvoj suše	Javni razpisi za sofinanciranje izgradnje in obnove namakanih sistemov.	Izdelava se navodila za osebnih in vzajemnih zaščit prebivalcev, vendar v okviru navodil za vročinski val, ki se pogosto pojavlja skupaj s sušo. Razpolagamo tudi z ustreznimi vsebino za mlajše otroke - s knjigo o suhi. Blatvenih novosti se na tem področju ne nabirajo.	raziskovanje, publiciranje rezultatov, izobraževanje...	Ukrep se izvaja ob suhi, če škoda presega 0,3 promila prihodkov državnega proračuna.	Ukrep se izvaja ob praktični.
Časovnica izvajanja ukrepa (rok, faza)	stalna naloga	Do leta 2023 morajo biti investicije zaključene	stalno oziroma po potrebi	do tri letni projekti	Ukrep se izvaja ob suhi, če škoda presega 0,3 promila prihodkov državnega proračuna.	Ukrep se izvaja ob praktični.
Rezultati izvajanja ukrepa	Opozorila in napovedi	Povečati deleža drevesnih vrst odporne za poškodbe korenine in prvine debla	boljša ozaveščenost prebivalcev glede izvajanja osebnih in vzajemnih zaščit	Povečati znanja s področja obvladovanja posledic suše, zlasti z uporabo sodobnih praks v kmetijstvu	vilinske škod ponit Vlada RS, na podlagi te ocene in sarajevski programi se dodatno finančna sredstva za odpravo posledic	Varnost vodnih virov in njihova pravilna porazdelitev
Stroški izvajanja ukrepa		izvedba celotnega Programa ukrepov za izvedbo načrta razvoja namakanja je ocenjena na 29.640.780 EUR	predvidoma ne bo večjih stroškov	stroški raziskav	stroški vzdrževanja in nadgradnje aplikacije A.J.D.A, stroški delovanja komisij za popis škod ob nesreči	/
Finančni in materialni viri za izvajanje ukrepa	proračun RS	V okviru Programa razvoja podeželja 2014-2020 je za sofinanciranje izgradnje in posodobitve namakanih sistemov predvidena približno 11,7 milijona EUR.	proračun RS	proračun RS	proračun RS - na podlagi programa za odpravo posledic škod na kmetijskih pridelkih v lasti sprejete sklop o dodatnih sredstvih iz državnega proračuna	proračun RS - posebni stroški niso predvideni
Prioriteta ukrepa (od 1 (min) do 4 (max))	3	4	2	2	2	2
Nova spoznanja*						
Vrednotenje sprememb*						
Opombe						

2.3 SPREJEMLJIVO TVEGANJE ZA SUŠO

Sprejemljiva tveganja za posamezne nesreče opredeljuje 18.c člen Uredbe o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite. Gre za »velikost« posameznega tveganja za nesrečo, ki za državo predstavlja še sprejemljive izgube prek vplivov tveganja in verjetnosti za nesrečo. Sprejemljiva tveganja za posamezne nesreče za državo vsebujejo še sprejemljive/o:

- vplive na ljudi (število mrtvih, število ranjenih ali bolnih, število evakuiranih (trajni ukrep),
- višino škode, kot je določena z gospodarskimi in okoljskimi vplivi in vplivi na kulturno dediščino v ocenah tveganja za posamezne nesreče (ali s posameznimi vsebinami v okviru teh vrst vplivov),
- stopnjo političnih in družbenih vplivov nesreče (ali s posameznimi vsebinami v okviru vrste teh vplivov, če je tako bolj smiselno),
- verjetnost nesreče, če je mogoče.

Raven sprejemljivega tveganja za nesreče, ki je praviloma oblikovana za vsako nesrečo posebej, je lahko precej odvisna tudi od razvojnega položaja in gospodarske in finančne moči države oziroma od višine sredstev, ki se jih lahko nameni za ukrepe, s katerimi je posledice in/ali verjetnost določene nesreče mogoče zmanjšati, pa tudi od drugih dejavnikov kot so npr. ustrezen sestav, zmogljivosti in razpoložljivost strokovnih in operativnih služb ipd.

Glede na trenutno zakonodajo in odsotnost drugih strateških smernic bi bilo kakršnakoli postavljanje meje sprejemljivosti tveganja nad mejo, ki je določena za naravno nesrečo (0,3 promila načrtovanih prihodkov državnega proračuna, kar v letu 2018 znaša približno 2,9 milijona EUR, oziroma – glede na raven iz leta 2017 – zgolj 7 stotink promila BDP). Formalno lahko sklepamo, da v primeru, ko država razglasi naravno nesrečo in predvidi možnost uvedbe ukrepov za lajšanje posledic preko odpisov nekaterih obveznosti in dodelitev sredstev s sprejemom intervencijskega zakona, gre za realizacijo tveganja, ki ga je s preventivnimi ukrepi potrebno zmanjšati. Trenutno sicer v okviru MKGP poteka delo delovne komisije, ki se ukvarja s predlogi sprememb zakona o popravi posledic naravnih nesreč; v primeru, da bodo določila tega zakona spremenjena, se lahko dopolni tudi ocena sprejemljivega tveganja za sušo.

Pri sprejemljivem tveganju za nesreče se ne ugotavlja le sprejemljivost vplivov, ampak tudi sprejemljivost pogostosti njenega pojavljanja. Za sprejemljivo tveganje za sušo je slednje brezpredmetno, saj na pojav suše kot naravnega pojava ne moremo vplivati; vplivamo lahko le na zmanjšanje občutljivosti oziroma izpostavljenosti družbe na posledice, ki jih suša povzroča.

3 Ocena upravnih, tehničnih in finančnih zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo

Tretje poglavje ocene zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo povzema metodologijo za pripravo ocene. Osrednji del predstavlja 51 vprašanj; odgovori na ta vprašanja pa opredeljujejo stanje zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo iz upravnega, tehničnega in finančnega vidika. Vprašanja so neposredno prevzeta iz Smernice Evropske komisije za ocenjevanje zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče. Odgovori na vprašanja so povzeti v naslednjem poglavju.

Pri prvem vsebinskem sklopu, ki je splošne narave in pokriva informacije večine naravnih nesreč, je pri pripravi odgovorov z nosilci tesno sodelovala URSZR, ki je pripravila tudi smernice za pripravo odgovorov. Pri ostalih dveh vsebinskih sklopih (načrtovanje ukrepov za preventivo in pripravljenost, izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost) pa sta se v večji meri angažirala še ARSO in MKGP. Zlasti je pomembna vloga MKGP, saj ukrepi za preventivo in pripravljenost, ki jih načrtujejo in izvajajo na tem ministrstvu, lahko največ prispevajo k bodočemu zmanjševanju posledic suše. Odgovori so pripravljene tako pisno oziroma vsebinsko, obenem pa je podana tudi številčna ocena zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo v zvezi s posameznimi vprašanji. Številčna ocena se poda tako za posamezna vprašanja kot naknadno še za skupine vprašanj in posamezne vsebinske sklope (za posamezne vsebinske sklope in poglavja) in sicer s petimi ravnmi:

n.r. – vprašanje v zvezi z zmožnostmi ni relevantno,

1 – zmožnosti veljajo za relevantne – dejavnosti se še niso pričele (zmožnosti niso ugotovljene),

2 – zmožnosti so ugotovljene – dosežen je bil začetni napredek,

3 – zmožnosti so bile razvite na ključnih področjih,

4 – zmožnosti so integrirane in se izboljšujejo.

Najslabša ocena v zvezi s posameznim vprašanjem je torej 1, najboljša pa 4, odgovor n.r. pa pomeni, da vprašanje za določeno nesrečo ni relevantno. Višja ocena torej predstavlja boljši rezultat. Obstaja tudi možnost, da se na določena vprašanja ne ali ne more odgovoriti.

Postopek določanja oziroma izračuna teh ocen (vrednosti in stopenj) je opisan v nadaljevanju in ga je oblikoval DKO na naslednji način:

1. Posamezno vprašanje in ocena ravni za obravnavano vprašanje v preglednici 3 (poglavje 4.2) (1–51), predstavljata najnižji, 5. nivo. Kot že prej omenjeno, so mogoče ocene ravni od 1 do 4, vedno v celem številu, v določenih primerih tudi n. r. Če je na vprašanje odgovarjalo več organov, si je praviloma vsak podelil svojo oceno. Ocena ravni posameznega odgovora je bila v takem primeru izračunana tako, da so bile seštete parcialne ocene vseh organov in dobljena vsota deljena s številom organov, ki so na konkretno vprašanje odgovarjali. Tako dobljeno število ni vedno celo število, v tem primeru se je za končno oceno ravni posameznega odgovora upošteval preračun iz preglednice 2.

2. Če je v četrtem nivoju v preglednici 3 le eno vprašanje, je ocena (vrednost) ravni za ta nivo v bistvu enaka oceni za to vprašanje (tak primer je npr. pri nivoju 3.1.1, kjer je v okviru Okvira le eno vprašanje, podobno je npr. tudi pri vprašanju 7 in ravni 3.1.4 itd.), le da je v tem primeru ocena (vrednost) zapisana kot decimalno število. Če je vprašanj v okviru četrtega nivoja več, je ocena za ta nivo izračunana tako, da so bile seštete ocene vseh posameznih vprašanj in vrednost deljena s številom vprašanj v tem nivoju. Tak primer je npr. pri nivoju 3.1.4, kjer so tri vprašanja. Vprašanj, na katera se zaradi nerelevanosti ni pripravil odgovor (n. r.), ali odgovor iz kakršnih koli drugih vzrokov ni bil pripravljen, se pri tem ni upoštevalo.

3. Vrednost ravni na tretjem nivoju (npr. Upravnih zmožnosti v vrstici 22 v preglednici 3) je bila izračunana tako, da so bile seštete vrednosti vseh vsebin na četrtem nivoju (npr. v primeru Upravnih zmogljivosti pri oceni tveganja za posamezno nesrečo je to seštevek vrednosti ravni 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3, 3.1.4 in 3.1.5). Dobljena vrednost je bila nato deljena s številom ravni (v konkretnem primeru 5, oziroma z manj, če bi se zgodilo, da na tretjem nivoju morda ne bi imeli relevantnega odgovora oziroma bi bil odgovor n. r.). Tako dobljena vrednost je zapisana kot decimalno število. Dobljena vrednost je na način, opredeljen v preglednici 2, izražena tudi s celim številom kot stopnja zmožnosti obvladovanja tveganja za obravnavano nesrečo na zaokroženih vsebinskih področjih tretjega nivoja.

4. Vrednost ravni na drugem nivoju – na nivoju ocene tveganja za posamezno nesrečo, na področju načrtovanja ukrepov za preventivo in pripravljenost in na področju izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost je izračunana tako, da so bile dobljene (decimalne) vrednosti za ocene tveganja za posamezno nesrečo, na področju načrtovanja ukrepov za preventivo in pripravljenost in na področju izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost, torej vrednosti tretjega nivoja, seštete in deljene s tri. Dobljena vrednost je zapisana kot decimalno število, obenem pa je bila na način, opredeljen v preglednici 3, preračunana in izražena tudi s celim številom kot stopnja zmožnosti obvladovanja tveganja za obravnavano nesrečo na področju ocenjevanja tveganja za nesrečo, načrtovanju ukrepov za preventivo in pripravljenost ter izvajanju ukrepov za preventivo in pripravljenost.

5. Skupna ocena (vrednost in stopnja) zmožnosti za obvladovanje tveganja za posamezno nesrečo (prvi nivo) (vrstica 124 v preglednici 3) je bila izračunana tako, da je bila seštetna vrednost, povezana z oceno tveganja za posamezno nesrečo (vrstica 39 v preglednici 3), vrednost za načrtovanje ukrepov za preventivo in pripravljenost (vrstica 77 v preglednici 3) in vrednost za izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost (vrstica 123 v preglednici 3) ter seštevek deljen s tri. Dobljena vrednost, ki je decimalno število, predstavlja končno vrednost zmožnosti obvladovanja tveganja za posamezno nesrečo. Dobljena vrednost je bila prek opredeljenih rangov v preglednici 2 pretvorjena še v skupno – končno stopnjo zmožnosti obvladovanja tveganja za nesrečo.

Preglednica 2 predstavlja preračun vrednosti v cela števila in razlago stopenj zmožnosti obvladovanja tveganja na posameznih vsebinskih sklopih od četrtega do prvega nivoja, uporabljena pa je bila tudi za oceno ravni posameznega vprašanja, če je nanj odgovorjalo več organov.

Preglednica 2: Preračun vrednosti v cela števila in razlaga stopenj zmožnosti obvladovanja tveganja za posamezno nesrečo na posameznih vsebinskih sklopih

Skupna vrednost ocene zmožnosti obvladovanja tveganja za posamezno nesrečo oziroma posameznih vsebinskih sklopov	Barvna lestvica in stopnja zmožnosti obvladovanja tveganja za posamezno nesrečo	Stanje zmožnosti obvladovanja tveganja za posamezno nesrečo	Razlaga stanja zmožnosti obvladovanja tveganja za posamezno nesrečo
do 1,50	1	dejavnosti se večinoma še niso pričele (zmožnosti večinoma niso ugotovljene)	Tveganja za nesrečo se ne obvladuje ali le v manjši meri, vplivi in/ali verjetnosti nesreče se ob takšnem trendu dolgoročno lahko povečujejo
1,51 – 2,50	2	zmožnosti so večinoma ugotovljene – dosežen je bil začetni napredek	Tveganje za nesrečo se delno ali pretežno obvladuje, ni verjetno zmanjšanje vplivov in/ali verjetnosti nesreče v zadanem obdobju (če je bilo le-to določeno)
2,51 – 3,50	3	zmožnosti so bile večinoma razvite na ključnih področjih	Tveganje za nesrečo se obvladuje, obstaja verjetnost zmanjšanja vplivov na večini področij in/ali verjetnosti nesreče v zadanem obdobju (če je bilo le-to določeno)
3,51 – 4,00	4	zmožnosti so večinoma integrirane in se izboljšujejo	Tveganje za nesrečo se v celoti obvladuje, obstaja velika verjetnost zmanjšanja vplivov in/ali verjetnosti nesreče na raven sprejemljivega tveganja za nesrečo (če je bilo le-to oblikovano) v zadanem obdobju (če je bilo le-to določeno)

Višja končna vrednost in stopnja predstavljata boljši rezultat. Ocena oziroma vrednost 3,51 ali več pomeni (kar predstavlja najvišjo stopnjo 4) da smo kot država - skupnost sposobni zaznavno zmanjševati vplive in/ali verjetnost obravnavanega tveganja za nesrečo in tudi, da obstaja velika verjetnost, da bi z ustreznim načrtovanjem in izvajanjem identificiranih ukrepov za preventivo in pripravljenost v zadanem obdobju (v primeru, če je bilo le-to določeno) vplive in/ali verjetnost obravnavne nesreče uspeli znižati do opredeljenega sprejemljivega tveganja za obravnavano nesrečo (v primeru, če je bilo oblikovano). Vrednosti rumenega polja (med 2,51 in 3,50), ki se uvrstijo v stopnjo 3, predstavljajo še sprejemljivo raven zmožnosti obvladovanja tveganja za obravnavano nesrečo in pomenijo, da je tveganja za obravnavano nesrečo obvladljivo in da je mogoče upravičeno pričakovati, da bi se glede na ugotovljeno stanje ukrepov za preventivo in pripravljenost velikosti vplivov in/ali verjetnosti lahko nekoliko znižale.

Vrednosti v oranžnem polju (od 1,51 do 2,50 – stopnja 2) ali celo v rdečem polju (do 1,50 – stopnja 1) so nižje, manj zaželeno vrednosti. Takšne vrednosti pomenijo, da se tveganje za določeno nesrečo le delno ali v veliki meri ne obvladuje oziroma, zlasti pri vrednostih, ki bi se uvrstile v rdeče polje, da nekatere aktivnosti, s katerimi se bi lahko zmanjševalo vplive in/ali verjetnost tveganja pri obravnavani nesreči, niso niti identificirane niti le-te ne potekajo ali pa v neustreznem - premajhnem obsegu.

Poudariti je še potrebno, da so dodeljene številčne ravni odgovorov lahko do neke mere oblikovane subjektivno s strani pripravljavcev odgovorov na posamezna vprašanja. Ocenjevanje je bilo izvedeno v tesnem sodelovanju s predstavniki MKGP in je povzeto v preglednici 3 v poglavju 4.2.

4 Povzetek ocene

Povzetek ocene zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo je pripravljen skladno s petim poglavjem smernic Evropske komisije za ocenjevanje zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče (Povzetek). V tabelaričnem delu v poglavju 4.2 vsebuje kratke povzetke odgovorov iz prejšnjega poglavja, večji poudarek pa je na številčnih ocenah (vrednostih in stopenj) zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo.

4.1 PRISTOP OBLIKOVANJA OCENE ZMOŽNOSTI OBVLADOVANJA TVEGANJA ZA SUŠO NA RAZLIČNIH VSEBINSKIH RAVNEH

V povzetku so v preglednici 3 v naslednjem poglavju (4.2) povzete ocene ravni vseh posameznih vprašanj. Poleg ocen ravni vsak odgovor v stolpcu »Opombe« vsebuje tudi strnjen povzetek in po potrebi tudi utemeljitev za izbiro ravni. Vpisna preglednica vsebinsko izhaja iz smernic Evropske komisije za ocenjevanje zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče.

4.2 TABELARIČNI POVZETEK

Tabelarični povzetek, ki je vsebinsko praktično skoraj v celoti prevzet iz smernic Evropske komisije o zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče, predstavlja jedro tega poglavja. V preglednici so predstavljena vsa vprašanja, dodane ocene ravni zanje, opombe (kratki povzetki odgovorov in/ali utemeljitev izbire ravni), poleg tega pa še izračuni zmožnosti obvladovanja tveganja za obravnavano nesrečo na višjih nivojih, vse do končne vrednosti in stopnje zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo.

Preglednica 3: Povzetek ocene zmožnosti za obvladovanje tveganja za sušo

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
1	OCENA TVEGANJA ZA SUŠO		
2	UPRAVNE ZMOŽNOSTI		
3	3.1.1 Okvir		
	Vprašanje 1: Ali je ocena tveganja za posamezno nesrečo umeščena v splošni okvir?	4	Okvir je določen in uveljavljen z Uredbo o izvajanju sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite.
4	Ocena ravni za 3.1.1	4,00	
5	3.1.2 Koordinacija		
6	Vprašanje 2: Ali so subjektom, ki sodelujejo pri izdelavi ocene tveganja za posamezno nesrečo, dodeljene jasno opredeljene odgovornosti in vloge/naloge?	4	Uredba o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite določa, katere ocene tveganja za posamezne nesreče se izdelujejo, roke za izdelavo, zadolžene organe (nosilci, sodelujoči organi, drugi sodelujoči, Državni koordinacijski organ za ocene tveganj za nesreče in ocene zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče, Medresorska delovna skupina za spremljanje izdelave ocen tveganj za nesreče, razvidov in ocen zmožnosti obvladovanja

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
			tveganj za nesreče) in njihove naloge.
7	Vprašanje 3: Ali so odgovornosti za oceno tveganja za posamezno nesrečo dodeljene subjektom, ki so za to najbolj pristojni?	3	Izhajajoč iz okvira so odgovornosti za izdelavo posameznih ocen tveganja za posamezne nesreče porazdeljene ustrezno; za nosilca izdelave ocene tveganja za sušo je bila določena ARSO kot agencija v sestavi MOP. Ta rešitev je ustrezna, ob pogoju dobrega sodelovanja z MKGP.
8	Vprašanje 4: Ali je bila v oceno tveganja za posamezno nesrečo vključena medsektorska razsežnost tveganja?	3	Pri suši je prišlo do izraza zlasti sodelovanje med sektorjema okolje in kmetijstvo. Drugi sektorji so bili vključeni v precej manjši meri, kar je tudi logična posledica vplivov preteklih suš.
9	Ocena ravni za 3.1.2	3,33	
10	3.1.3 Strokovno znanje		
11	Vprašanje 5: Ali se porazdelitev odgovornosti za oceno tveganja za posamezno nesrečo redno pregleduje?	4	Poleg ARSO kot nosilca so kot sodelujoči organi pri nastajanju Ocene tveganja za sušo sodelovali MKGP, MOP in URSZR. Ustreznost kompetenc se še ne pregleduje, saj gre za nov proces, vzpostavljen šele leta 2014.
12	Vprašanje 6: Ali so strokovnjaki, ki so zadolženi za oceno tveganja za	4	Strokovnjaki oziroma posamezniki, vključeni v izdelavo Ocene tveganja

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
	posamezno nesrečo, ustrezno obveščeni in usposobljeni ter imajo ustrezne izkušnje pri izdelavi ocen tveganj za nesreče?		za sušo, so strokovno ustrezni, bili pa so tudi v zadostni meri obveščani in informirani o vseh potrebnih vidikih in vprašanjih. Glede na to, da se v preteklosti ocene tveganj za nesreče v konkretni vsebini, načinu dela ipd., v RS niso izdelovale, so bile potrebne izkušnje pridobljene sproti in z izmenjavo z drugimi.
13	Ocena ravni za 3.1.3	4,00	
14	3.1.4 Drugi deležniki		
15	Vprašanje 7: Ali so v postopek ocenjevanja tveganja za posamezno nesrečo vključeni relevantni deležniki (sodelujoči organi, drugi sodelujoči)?	4	V izdelavo Ocene tveganja za sušo je bilo vključeno predvsem Ministrstvo za kmetijstvo, kar na trenutni ravni zadostuje.
16	Ocena ravni za 3.1.4	4,00	
17	3.1.5 Obveščanje in komuniciranje		
18	Vprašanje 8: Ali je na voljo potrebna upravna zmogljivost za obveščanje javnosti o rezultatih ocene tveganja za posamezno nesrečo?	4	Javnost je imela možnost sodelovati pri nastajanju ocene skladno s pravno podlago za izdelavo ocen tveganj za nesreče. Ocena tveganja za sušo je javna in javno objavljena v celoti.
19	Vprašanje 9: Ali je na voljo potrebna upravna zmogljivost za interno	4	Ocena tveganja za sušo je javna in javno objavljena v celoti. Podatke in

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
	obveščanje o rezultatih ocene tveganja tveganja za posamezno nesrečo, vključno s scenariji tveganja, pridobljenimi spoznanji ipd.?		ugotovitve je mogoče uporabljati skladno s predmetnimi pogoji (npr. navedba vira ipd.)
20	Vprašanje 10: Ali so rezultati ocen tveganja za posamezno nesrečo vključeni v strategijo obveščanja o tveganjih?	3	Strategija obveščanja in rezultati Ocene tveganja za sušo niso nujno povezani. Zlasti kmetijstvo ima za obveščanje svoje kanale.
21	Ocena ravni za 3.1.5	3,67	
22	OCENA RAVNI UPRAVNIH ZMOŽNOSTI	3,80 (4)	
23	TEHNIČNE ZMOŽNOSTI		
24	3.1.6 Metodologija		
25	Vprašanje 11: Ali je metodologijo za ocene tveganja za posamezne nesreče razvil subjekt na nacionalni ali na podnacionalni ravni? Ali je ta metodologija določena ali objavljena? Kateri so njeni ključni elementi?	4	Vsebina ocen tveganja za posamezne nesreče je predpisana z Uredbo o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite, ki jo je sprejela Vlada RS; upoštevana je tudi predmetna smernica Evropske komisije. Metode in tehnike za izdelavo konkretne ocene tveganja za posamezno nesrečo izbere nosilec. Ocene se pregledujejo in dopolnjujejo skladno z Uredbo o

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
			izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite.
26	Vprašanje 12: Ali je bila v oceno tveganja za posamezno nesrečo vključena čezmejna razsežnost?	n. r.	V Oceni tveganja za sušo čezmejne razsežnosti niso bile upoštevane.
27	Vprašanje 13: Ali je v oceno tveganja za posamezno nesrečo vključena (kritična) infrastruktura?	n.r.	Kritična infrastruktura za trenutno izvedeno oceno tveganja (ki sloni predvsem na kmetijski suši) ni relevantna.
28	Ocena ravni za 3.1.6	4	
29	3.1.7 Informacijska in komunikacijska tehnologija		
30	Vprašanje 14: Ali je za izdelavo ocene tveganja za posamezno nesrečo na voljo ustrezna infrastruktura IKT?	4	Osnovni pogoji na področju ITK infrastrukture so bili zagotovljeni.
31	Vprašanje 15: Ali so za izdelavo ocene tveganja za posamezno nesrečo na voljo ustrezne informacije in podatki (vključno z zgodovinskimi podatki)?	4	Na strani ocene verjetnosti pojava, ki je bila narejena na podlagi meteoroloških podatkov, so bili na voljo vsi relevantni podatki za več kot 50-letno obdobje. Na strani ocene stopnje posledic pa so bili na voljo zbirni podatki po letu 2000, kar je zadovoljivo.
32	Ocena ravni za 3.1.7	4	

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
33	OCENA RAVNI TEHNIČNIH ZMOŽNOSTI	4,00 (4)	
34	FINANČNE ZMOŽNOSTI		
35	3.1.8 Financiranje		
36	Vprašanje 16: Ali je na voljo ustrezna finančna zmogljivost za dejavnosti, povezane z izdelavo in posodobitvami ocene tveganja za posamezno nesrečo?	3	Za izdelavo Ocene tveganja za sušo niso bila namenjena niti porabljena kakršnakoli finančna sredstva. Za prihodnje bi bilo treba novim izdajam ocene (posodobitvam) po potrebi morda načrtovati in zagotoviti določena finančna sredstva.
37	Ocena ravni za 3.1.8	3,00	
38	OCENA RAVNI FINANČNIH ZMOŽNOSTI	3,00 (3)	
39	OCENA ZMOŽNOSTI ZA OCENO TVEGANJA ZA SUŠO	3,60 (4)	
40	NAČRTOVANJE UKREPOV		
41	UPRAVNE ZMOŽNOSTI		
42	3.2.1. Koordinacija		

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
43	Vprašanje 17: Ali so subjektom, ki sodelujejo pri načrtovanju ukrepov za preventivo in pripravljenost, dodeljene jasno opredeljene odgovornosti in vloge/naloge?	4	Naloge in pristojnosti subjektov so določene z Zakonom o Vladi Republike Slovenije in z resornimi predpisi.
44	Vprašanje 18: Ali so odgovornosti za načrtovanje ukrepov za preventivo in pripravljenost v zvezi s posameznim tveganjem za nesrečo jasno dodeljene in ali se redno preverjajo?	3	Naloge in pristojnosti subjektov so določene z Zakonom o Vladi Republike Slovenije in z resornimi predpisi. Vendar pa je suša izrazito interdisciplinaren fenomen, zato je kompetence in odgovornosti težko formalno porazdeliti.
45	Ocena ravni za 3.2.1	3,50	
46	3.2.2 Strokovno znanje		
47	Vprašanje 19: Ali je za načrtovanje ukrepov za preventivo in pripravljenost na podlagi rezultatov ocene tveganja za posamezno nesrečo na voljo dovolj strokovnjakov?	3	Znanje načeloma ni težava (BF, KIS, KGZS), večja težava je angažiranje ustreznih strokovnjakov s strani resornega ministrstva(ev).
48	Vprašanje 20: Ali je na voljo učinkovito usposabljanje za strokovnjake na različnih ravneh, ki so odgovorni za načrtovanje ukrepov za preventivo in pripravljenost?	3	Za to skrbijo sodelujoče akademske institucije. Prostor je za dodatna usposabljanja strokovnega kadra v povezavi s konkretnimi ukrepi (primer: usposabljanja za svetovalce pri ukrepih PRP).

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
49	Vprašanje 21: Ali so strokovnjaki, ki sodelujejo pri načrtovanju ukrepov za preventivo in pripravljenost, obveščeni o splošnih ciljnih politike/prioritetah v zvezi z obvladovanjem tveganj za nesreče?	3	Obveščanje je zagotovljeno preko mehanizma CRP, kjer se informacije širijo skupaj z aktivno udeležbo.
50	Vprašanje 22: Ali je vzpostavljen postopek za zagotovitev, da se bo znanje strokovnjakov, zadolženih za načrtovanje ukrepov za preventivo in pripravljenost, ohranilo in nadalje razvijalo?	3	Težava se pojavlja z odhajanjem strokovnjakov in menjavo kadra. To povzroča težave pri ohranjanju dinamike načrtovanja in izvajanja ukrepov.
51	Ocena ravni za 3.2.2	3	
52	3.2.3 Metodologija		
53	Vprašanje 23: Ali so različni pristojni subjekti razvili metodologije za načrtovanje obvladovanja tveganj za nesreče? Kateri so ključni elementi teh metodologij?	3	MOP pripravlja strategijo obvladovanja tveganj, na podlagi katere bo pripravljen akcijski načrt za prilagajanje na podnebne spremembe. To se tiče tudi suše – zlasti gre za namakanje.
54	Vprašanje 24: Ali metodologije za načrtovanje obvladovanja tveganj za nesreče vključujejo opredelitev infrastrukture, ki je pomembna za ublažitev opredeljenih tveganj?	4	Pri suši je infrastruktura zelo pomembna in specifična – gre za namakalne sisteme. Načrt razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023 opredeljuje razvoj infrastrukture – tako namakalnih sistemov kot načrtovanje vodnih virov.

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
55	Ocena ravni za 3.2.3	3,50	
56	3.2.4 Drugi deležniki		
57	Vprašanje 25: Ali so relevantni javni in zasebni deležniki (sodelujoči organi, drugi sodelujoči) obveščeni o postopku načrtovanja in vključeni vanj?	4	Deležniki so vključeni v načrtovanje ukrepov preko PRP, ki zahteva sodelovanje z javnostjo (nevladne organizacije, KGZS, sindikat kmetov in tudi zainteresirani posamezniki). Ukrepi se predstavijo na javnih obravnavah in predstavitvah, delavnicah.
58	Vprašanje 26: Ali se o ugotovitvah tveganja v oceni tveganja za posamezno nesrečo obvesti javnost ali zasebna podjetja, in če da, kako je zagotovljeno spodbujanje javnosti in teh podjetij k načrtovanju ukrepov za preventivo in pripravljenost?	4	Za osveščanje skrbi KGZS. Javna služba skrbi tudi za publikacije ipd. Suša je izpostavljena tudi v medijih v času trajanja suše, tako da prisotnost je zagotovljena. Informacije so sicer podane v poljudnem formatu.
59	Vprašanje 27: Ali so subjekti na nacionalni ali podnacionalni ravni vključeni v čezmejno načrtovanje ukrepov za preventivo in pripravljenost?	n.r.	Primer za čezmejno sodelovanje je upravljanje vode na rekah (npr. Drava). Bolj relevantno za poplave, vendar pa tudi namakalni sistemi, ki so odvisni od zajema iz vodotoka, so lahko prizadeti.
60	Ocena ravni za 3.2.4	4	
61	3.2.5 Obveščanje in komuniciranje		

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
62	Vprašanje 28: Ali so relevantni deležniki (sodelujoči organi, drugi sodelujoči), vključno z državljani, obveščeni o ključnih elementih načrtovanja obvladovanja tveganja za posamezno nesrečo?	3	Relevantni deležniki so večinoma ustrezno obveščeni o ključnih elementih načrtovanja, tudi državljani so o nekaterih vsebinah obveščeni, lahko sodelujejo pri njihovem nastajanju, določeni streteški dokumenti so javni.
63	Ocena ravni za 3.2.5	3,00	
64	OCENA RAVNI UPRAVNIH ZMOŽNOSTI	3,4 (3)	
65	TEHNIČNE ZMOGLJIVOSTI		
66	3.2.6 Oprema		
67	Vprašanje 29: Ali so na voljo oprema in orodja, ki so potrebni za podporo in/ali izvedbo načrtovanja ukrepov za preventivo in pripravljenost?	3	Sodobna oprema za namakanje je na voljo, relevanten je tudi informacijski sistem za zgodnje opozarjanje pred sušo, ki je v razvoju.
68	Ocena ravni 3.2.6	3,00	
69	OCENA RAVNI TEHNIČNIH ZMOŽNOSTI	3,00 (3)	
70	FINANČNE ZMOŽNOSTI		

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
71	3.2.7. Financiranje		
72	Vprašanje 30: Ali se v okviru postopka načrtovanja ocenijo finančne potrebe za izvedbo ukrepov za preventivo in pripravljenost ter opredelijo možni viri financiranja?	3	V okviru javne službe (svetovanje) se oceni potrebno število ur. Pomemben del svetovanja je tudi preventiva, in ta del sodi v kvoto zagotovljenih ur. Za namakalne sisteme so sredstva za investicije zagotovljena v PRP (tukaj ukrepe sofinancira tudi EU).
73	Vprašanje 31: Ali se v okviru postopka načrtovanja upoštevajo prihodnji naložbeni načrti in morebitna vloga zasebnega financiranja?	3	Zasebno financiranje se upošteva – zasebniki morajo vedno prispevati dogovorjen del sredstev za namakalne sistem v skladu s predpisi EU.
74	Vprašanje 32: Ali se v okviru postopka načrtovanja vnaprej opredelijo oziroma sprejmejo postopki ali načrti, s katerimi se zagotovi financiranje ukrepov za preventivo in pripravljenost, potrebnih za ublažitev ugotovljenega tveganja na nesrečo?	3	Financiranje se ureja vzporedno, ne vnaprej. Plan financiranja namakalnih sistemov je že sprejet do leta 2023. Manj zadovoljivo je načrtovanje drugih ukrepov (kolobar, izbira semen).
75	Ocena ravni za 3.2.7	3,00	
76	OCENA RAVNI FINANČNIH ZMOŽNOSTI	3,00 (3)	

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
77	OCENA ZMOŽNOSTI NAČRTOVANJA UKREPOV	3,13 (3)	
78	IZVAJANJE UKREPOV		
79	UPRAVNE ZMOŽNOSTI		
80	3.3.1 Strategija/politika/metodologija		
81	Vprašanje 33: Ali je izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost povezano z načrtovanjem obvladovanja tveganj za nesreče? Ali je del strategije ali politike in ali je bila opredeljena metodologija?	3	Načrtovanje in izvajanje ukrepov morata biti neločljivo povezana. Rezultati ocen tveganja za posamezne nesreče se v splošnem zaradi nedavnosti njihove izdelave verjetno še niso začeli množično uporabljati pri načrtovanju in izvajanju ukrepov za preventivo in pripravljenost. Enako velja tudi v obratni smeri.
82	Vprašanje 34: Ali so razvite metode za poročanje o škodi in človeških žrtvah ter ali se stroški škode ocenijo, dokumentirajo in hranijo?	4	Ministrstva imajo razvite metode za ugotavljanje škode, kar se tiče suše, zanj velja tudi Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč. Podatki o škodi in posledicah se prek komisij za ocenjevanje škode in podatkov ministrstev zbirajo v aplikaciji AJDA, ki jo upravlja URSZR. Končni podatki o škodi so uradni in jih sprejme Vlada RS.
83	Ocena ravni za 3.3.1	3,50	

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
84	3.3.2. Koordinacija		
85	Vprašanje 35: Ali so subjektom, ki sodelujejo pri izvajanju ukrepov za preventivo in pripravljenost, dodeljene jasno opredeljene odgovornosti in vloge/naloge?	3	Naloge in pristojnosti subjektov so določene z Zakon o vladi in z resornimi predpisi. Zaradi medsektorske narave problematike suše lahko pride do težav pri različno postavljenih ciljih (primer: različni deležniki imajo različen odnos do intenzitete kmetijske pridelave).
86	Ocena ravni za 3.3.2	3,00	
87	3.3.3.Strokovno znanje		
88	Vprašanje 36: Ali porazdelitev odgovornosti med strokovnjaki, ki sodelujejo pri izvajanju ukrepov za preventivo in pripravljenost, ustreza najnovejšim razmeram in ali so na voljo zadostna sredstva za izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost na podlagi postopka načrtovanja?	3	Strokovnjaki so angažirani preko mehanizmov, kot je npr. CRP. Pogosto so sredstva zelo omejena. Izpostaviti je treba finančno odgovornost drugih deležnikov, ne samo države.
89	Vprašanje 37: Ali so strokovnjaki, ki so odgovorni za izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost, ustrezno obveščeni in usposobljeni ter imajo zadostne izkušnje?	3	V kmetijstvu so za izvajanje ukrepov – tudi za preventivo – poleg samih pridelovalcev zadolženi za strokovno pomoč svetovalci v okviru javne službe (trenutno KGZS). KGZS v sodelovanju z drugimi inštitucijami (tudi ARSO) za njih organizira

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
			izobraževanja in delavnice. Prenos v prakso na terenu je »ozko grlo«.
90	Ocena ravni za 3.3.3	3,00	
91	3.3.4 Drugi deležniki		
92	Vprašanje 38: Ali so relevantni deležniki (sodelujoči organi, drugi sodelujoči) obveščeni o izvajanju ukrepov za preventivo in pripravljenost ter ali pri tem sodelujejo?	4	Inštitucionalno je problematika urejena preko svetovalne službe. Komunikacija je urejena (vabila na predstavitve rezultatov CRP-ov, delavnice ipd.). Tok informacij ni problematičen.
93	Vprašanje 39: Ali je subjekt na nacionalni ali podnacionalni ravni vključen v izvajanje čezmejnih ukrepov za preventivo in pripravljenost?	n.r.	Z izjemo upravljanja z vodami in morebitnimi pritiski pri namakalnih količinah čezmejno sodelovanje pri suši ni zelo relevantno.
94	Vprašanje 40: Ali je izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost s strani teh javnih in zasebnih deležnikov zadostne kakovosti, da se dosežejo pričakovani rezultati v smislu blažitve tveganja za nesrečo?	2	Namakanje je tehnična rešitev, ki med drugim prinaša zmanjšanje tveganja v primeru suše. Težava je tudi majhen delež namakanih površin, velika večina pridelovalnih površin te možnosti (še) nima in je izpostavljena tveganju. Izgradnja namakalnega sistema je velik tehnični in investicijski podvig. Težava so tudi dostopni viri vode. Drugi ukrepi so bistveno manj učinkoviti. Komercialna ponudba zavarovanj še ne obstaja. Omembe vreden ukrep je prilagajanje kultur (vključno s sortami). Koruzo se na

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
			občutljivih območjih poskuša zamenjati z na sušo manj občuljivimi vrstami (npr. sirek).
95	Ocena ravni za 3.3.4	3,00	
96	3.3.5 Postopki		
97	Vprašanje 41: Ali izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost zajema razvoj postopkov za zgodnje opozarjanje, aktiviranje, dispečerstvo, deaktiviranje ali spremljanje?	3	Suša je zelo specifična nesreča; orodja za spremljanje vremenske situacije razvija ARSO, potrebna pa je standardizacija.
98	Ocena ravni za 3.3.5	3,00	
99	3.3.6 Obveščanje in komuniciranje		
100	Vprašanje 42: Ali so potrebne informacije na voljo in se redno izmenjujejo znotraj subjekta na nacionalni ali podnacionalni ravni?	3	Informacije so razpoložljive in se praviloma izmenjujejo, so pa še možnosti za izboljšanje.
101	Vprašanje 43: Ali se izvajajo komunikacijske strategije in ali se uporabljajo različna medijska orodja (vključno z družbenimi mediji) za učinkovito izmenjavo informacij z državljani, osveščanje in krepitev zaupanja?	4	Zaradi same narave suše (počasen razvoj) je za medijsko pokrivanje dovolj priložnosti. Sodobnejši družbeni mediji so tukaj manj prisotni.

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
101	Ocena ravni za 3.3.6	3,50	
102	OCENA UPRAVNIH ZMOŽNOSTI	3,17 (3)	
103	TEHNIČNE ZMOŽNOSTI		
104	3.3.7 Infrastruktura, vključno z IT		
105	Vprašanje 44: Ali se analizira stanje infrastrukture, ki je relevantna za izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost?	3	Med relevantno infrastrukturo za sušo sodijo namakalni sistemi in zadrževalniki. Na MKGP je sektor, ki upravlja z velikimi namakalnimi sistemi. Iz zbranih pristojbin se načrtujejo vzdrževalni ukrepi. Težava je širša dostopnost.
106	Ocena ravni 3.3.7	3,00	
107	3.3.8 Oprema in zaloge		
108	Vprašanje 45: Ali se vodi evidenca razpoložljive opreme, ki je potrebna za izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost? Ali se v okviru izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost opredelijo možne potrebe po opremi na podlagi obstoječe evidence?	n.r.	Pri suši (kar se tiče namakalnih sistemov) oprema ni »premakljiva«, zato evidenca ni relevantna.
109	Vprašanje 46: Ali se med izvajanjem ukrepov za preventivo in	n.r.	Lahko omenimo zavod za blagovne rezerve, ki skrbi za prehransko

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
	pripravljenost ugotovijo tveganja dobavne verige in ali se sprejmejo ukrepi za zmanjšanje tveganja za motnje v oskrbi?		varnost prebivalstva. Drugače pa so deležniki (kmetje) ob subvencijah prepuščeni komercialnemu tveganju.
110	Ocena ravni za 3.3.8	n.r.	
111	3.3.9 Strokovno tehnično znanje		
112	Vprašanje 47: Ali imajo strokovnjaki, ki so zadolženi za izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost, potrebno strokovno tehnično znanje, da lahko zagotovijo ustrezno izvajanje ukrepov, ter ali je poskrbljeno za ohranjanje in nadaljnji razvoj tega znanja?	3	Ustrezno tehnično znanje načeloma ni vprašljivo; odgovorjeno že na vprašanja 37 in 22.
113	Vprašanje 48: Ali imajo strokovnjaki, ki so zadolženi za izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost, ustrezno znanje o nabavnih in logističnih postopkih, ki so potrebni za opravljanje njihovih nalog, in ali jim je bilo zagotovljeno ustrezno usposabljanje za uporabo teh postopkov?	4	Znanje ni problem, ob zadostnih finančnih sredstvih bi lahko namakalne sisteme in (subvencionirano) zavarovanje razširili.
114	Vprašanje 49: Ali imajo strokovnjaki, ki so zadolženi za izvajanje ukrepov za preventivo in pripravljenost, ustrezno znanje za načrtovanje življenjskega cikla in zmogljivosti za takojšen odziv, in ali se te metodologije uporabijo za pregled delovanja opreme in sistemov ter za	n.r.	Takojšnji odziv pri suši zaradi njenega počasnega razvoja ni relevanten.

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
	povečanje zmogljivosti v nujnih primerih?		
115	Ocena ravni 3.3.9	3,50	
116	OCENA TEHNIČNIH ZMOŽNOSTI	3,25 (3)	
117	FINANČNE ZMOŽNOSTI		
118	3.3.10 Financiranje izvajanja ukrepov		
119	Vprašanje 50: Ali so pri izvajanju ukrepov za preventivo in pripravljenost, ki so potrebni za zmanjšanje ali ublažitev ugotovljenega tveganja za nesrečo oziroma za prilagoditev nanje, opredeljeni oziroma določeni proračun, pravna podlaga in postopki, da se omogoči vnaprejšnje načrtovanje za prožno dodeljevanje sredstev?	4	<p>Financiranje izvajanja ukrepov je načeloma zagotovljeno in načrtovano. MKGP letno načrtuje proračun za subvencije premij in izgradnjo namakalnih sistemov. To je predvideno v PRP (večletni program), kjer je predvidena participacija zasebnikov. Vzdrževanje se financira iz zbranih pristojbin za uporabo.</p> <p>Predvsem ob večjih nesrečah pa se lahko s prerazporeditvijo finančnih sredstev oziroma rebalansom proračuna predvsem na državni ravni omogoča prožnejše dodeljevanje finančnih sredstev glede na potrebe in aktivnosti med/po večjih nesrečah.</p>
120	Vprašanje 51: Ali se v okviru izvajanja ukrepov za preventivo in	4	Deležniki finančno sodelujejo; program PRP je državna pomoč in kot taka regulirana glede udeležbe

NESREČA: suša			
Zap. št.	Vprašanja in področja	Ocena ravni (n.r., 1, 2, 3, 4)	Opombe (dodatna utemeljitev za izbiro ravni)
	pripravljenost pripravijo sporazumi z deležniki o delitvi stroškov?		deležnikov. Enako pri sofinaciranju zavarovalnih premij (max. 65%).
121	Ocena ravni 3.3.10	4,00	
122	OCENA FINANČNIH ZMOŽNOSTI	4,00 (4)	
123	OCENA ZMOŽNOSTI IZVAJANJA UKREPOV	3,46(3)	
124	SKUPNA OCENA ZMOŽNOSTI OBVLADOVANJA TVEGANJA ZA NESREČO (SUŠA)	3,33 (3)	(3,41+3,13+3,46)/3

Iz preglednice izhaja, da z izjemo odgovora na vprašanje 40 nobenemu odgovoru na vprašanja ni bila dodeljena nižja raven kot 3, to velja tudi za ocene oziroma vrednosti na ostalih nivojih oziroma vsebinskih sklopih.

Naslednja preglednica predstavlja zmožnost obvladovanja tveganja za sušo glede na posamezne vsebinske sklope od tretjega do prvega nivoja.

Preglednica 4: Ugotovljene vrednosti in stopnje zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo po vsebinskih sklopih od četrtega do prvega nivoja

Vsebinski sklopi	Vrednost zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo	Vrednost in stopnja zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo	Vrednost in stopnja zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo	Vrednost in stopnja zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo
Okvir	4,00			
Koordinacija	3,33			
Strokovno znanje	4,00			
Drugi deležniki	4,00			
Obveščanje in komuniciranje	3,67			
Upravne zmožnosti za Oceno tveganja za sušo		3,80 (4)		
Metodologija	4,00			
Informacijska in komunikacijska tehnologija	4,00			
Tehnične zmožnosti za Oceno tveganja za sušo		4,00 (4)		
Financiranje	3,00			
Finančne možnosti za Oceno tveganja za sušo		3,00 (3)		
Zmožnost obvladovanja tveganja za sušo na področju Ocene tveganja za sušo			3,60 (4)	
Koordinacija	3,50			
Strokovno znanje	3,00			
Metodologija	3,50			
Drugi deležniki	4,00			
Obveščanje in komuniciranje	3,00			
Upravne zmožnosti za načrtovanje ukrepov		3,40 (3)		
Oprema	3,00			
Tehnične zmožnosti za načrtovanje ukrepov		3,00 (3)		
Financiranje	3,00			
Finančne zmožnosti za načrtovanje ukrepov		3,00(3)		
Zmožnost obvladovanja tveganja za sušo na področju načrtovanja ukrepov			3,13 (3)	
Strategija/politika/	3,50			

Vsebinski sklopi	Vrednost zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo	Vrednost in stopnja zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo	Vrednost in stopnja zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo	Vrednost in stopnja zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo
metodologija				
Koordinacija	3,00			
Strokovno znanje	3,00			
Drugi deležniki	3,00			
Postopki	3,00			
Obveščanje in komuniciranje	3,50			
Upravne zmožnosti za izvajanje ukrepov		3,17 (3)		
Infrastruktura, vključno z IT	3,00			
Oprema in zaloge	n.r.			
Strokovno tehnično znanje	3,50			
Tehnične zmožnosti za izvajanje ukrepov		3,25 (3)		
Financiranje izvajanja ukrepov	4,00			
Finančne zmožnosti za izvajanje ukrepov		4,00 (4)		
Zmožnost obvladovanja tveganja za sušo na področju izvajanja ukrepov			3,46 (3)	
Skupna ocena vrednosti in stopnje zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo				3,33 (3)

Iz preglednice 4 izhaja, da sta najboljše ocenjeni področji »Tehnične zmožnosti za Oceno tveganja« in (presenetljivo) »Finančne zmožnosti za izvajanje ukrepov«, oboje s čisto oceno 4. Pri prvi oceni gre v pretežni meri za samoocenjevanje ARSO glede dodelane metodologije na področju analize meteorološke suše (ki ima sicer na ARSO že dolgo tradicijo), v drugem pa za skupno oceno ARSO in MKGP glede sredstev, ki so v okviru Programa razvoja podeželja na voljo zlasti za izgradnjo namakalnih sistemov. Seveda gre za program in sredstva, ki so bila dodeljena neodvisno od ocene tveganja in ocene zmožnosti obvladovanja tveganj, saj gre pri oceni tveganj za relativno nov proces, zavedanje o tveganjih v kmetijstvu pa je obstajalo že prej. Zelo verjetno javnost te ocene ne bi delila, saj gre v pretežni meri za sofinanciranje in zahteva finančni vložek tudi s strani deležnikov (kmetijcev), zato bo učinkovitost tega ukrepa jasna šele čez nekaj let. To pa ne spremeni dejstva, da je na voljo sorazmerno veliko finančnih sredstev za ukrepe, ki pomembno vplivajo na odpornost deležnikov proti škodi, ki jo povzroča kmetijska suša.

Poleg tehničnih zmožnosti za oceno tveganja in finančnih zmožnosti za obvladovanje tveganj so s skupno oceno 4 (3,80) ocenjene tudi upravne zmožnosti za oceno tveganja za sušo – tudi tukaj gre za samooceno ARSO in MKGP glede dosedanjega sodelovanja pri pripravi ocene tveganja. Ostali vsebinski sklopi so ocenjeni nekoliko nižje; vse ocene se gibljejo med 3,00 in 3,40 s skupno oceno 3. Kljub temu pa lahko zaključimo, da zmožnosti družbe za oceno tveganja suše in pripravo preventivnih ukrepov niso slabe.

5 Ugotovitve s pojasnili

Ocena zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo ima za cilj ugotoviti sposobnost države oziroma za obvladovanje tveganja za sušo predvsem glede na vplive, ugotovljene v Oceni tveganja za sušo. Pogostost pojavljanja suše je namreč znana in nanjo ne moremo vplivati – nasprotno, zaradi človekovih vplivov se bo pogostost suš v Sloveniji najverjetneje povečala.

Razmeroma pogosto pojavljanje suše, stopnjevanje intenzitete in frekvence suše ob prelomu stoletja in sorazmerno natančni podatki o skupni škodi zaradi suše omogočajo izdelavo precej natančno ocenjevanje tveganja zlasti za kmetijsko sušo, ki je sicer v slovenski javnosti najbolj prisotna. Gre za kombinacijo pomanjkanja padavin v primerjavi z dolgoletnim povprečjem in povišane evapotranspiracije v pomladnem in poletnem času, ki sovpada s povečano občutljivostjo kmetijskih kultur na sušni stres. V relativno kratkem času – lahko tudi v nekaj tednih – lahko pride do vpliva suše in nastanka škode. To tveganje pa je mogoče s pomočjo metodologije, ki je v klimatološki praksi že dodobra vpeljana, in s pomočjo arhiva dosedanjih škod zaradi suše v kmetijstvu, dovolj dobro oceniti.

Precej težje je doseči dogovor o sprejemljivem tveganju za sušo. Trenutno bi bilo kakršnakoli postavljanje meje sprejemljivosti tveganja nad mejo, ki jo določa zakonodaja za naravno nesrečo (0,3 promila načrtovanih prihodkov državnega proračuna, kar v letu 2018 znaša približno 2,9 milijona EUR, oziroma – glede na raven iz leta 2017 – zgolj 7 stotink promila BDP). Formalno lahko sklepamo, da v primeru, ko država razglasi naravno nesrečo in predvidi možnost uvedbe ukrepov za lajšanje posledic preko odpisov nekaterih obveznosti in dodelitev sredstev s sprejemom intervencijskega zakona, gre za realizacijo tveganja, ki ga je s preventivnimi ukrepi potrebno zmanjšati. Trenutno sicer v okviru MKGP poteka delo delovne komisije, ki se ukvarja s predlogi sprememb zakona o popravi posledic naravnih nesreč; v primeru, da bodo določila tega zakona spremenjena, se lahko dopolni tudi ocena sprejemljivega tveganja za sušo. Pri sprejemljivem tveganju za nesreče se ne ugotavlja le sprejemljivost vplivov, ampak tudi sprejemljivost pogostosti njenega pojavljanja. Za sprejemljivo tveganje za sušo je slednje brezpredmetno, saj na pojav suše kot naravnega pojava ne moremo vplivati

V zadnjih 55 letih (1963 – 2018) je suša povzročila kar 19-krat težave s kmetijsko proizvodnjo različno velikih razsežnosti. in sicer v letih: 1967, 1971, 1976, 1983, 1984, 1988, 1992, 1993, 1994, 2000, 2001, 2003, 2006, 2007, 2010, 2011, 2012, 2013 in 2017. Od preloma stoletja dalje razpolagamo tudi z natančnimi podatki o ugotovljenih škodah, ki se gibljejo od 15,4

milijona EUR leta 2007 do 128,4 milijona EUR leta 2003; v vseh omenjenih letih je bila razglašena naravna nesreča. Kmetijske suše so sicer pogostejše in intenzivnejše v zadnjih desetih letih. Tudi projekcija sprememb povratnih dob glede na pričakovane podnebne spremembe za različne scenarije spreminjanja podnebja v 21. stoletju, ki je bila narejena v okviru Ocene tveganja za sušo, predvideva, da se bodo povratne dobe zlasti za hujše in redkejšje suše skrajšale.

V okviru ocene so bili v sodelovanju z MKGP identificirani nekateri ukrepi, ki sicer niso sistemsko načrtovani za primer suše, vendar pa jih lahko uvrstimo v sklop ukrepov, ki zmanjšujejo tveganja in blažijo posledice suše. V prvi vrsti gre za Program razvoja podeželja, v okviru katerega so načrtovana sredstva za namakalne sisteme; ta ukrep je izmed vseh najbolj finančno podprt. Poleg tega ukrepa je v razvidu, ki je priloga te ocene, identificiranih še šest ukrepov – trije za preventivo in trije za pripravljenost.

Prek vprašanj, neposredno prevzetih iz predmetne smernice Evropske komisije za ocenjevanje obvladovanja tveganj za nesreče, so bile v oceni ocenjene zmožnosti za obvladovanje tveganja za sušo na treh področjih: na področju ocenjevanja tveganja za sušo, načrtovanja ukrepov za preventivo in pripravljenost ter izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost in to s treh vidikov: upravnega, tehničnega in finančnega. Zmožnost obvladovanja tveganja za nesrečo ne pomeni le prizadevanj v smeri zmanjševanja obsega posledic nesreče, temveč tudi zmožnost hitrejšega odpravljanja posledic nesreče in tudi sanacije.

Skupno število vprašanj je 51, tudi v okviru posameznega področja in vidika so vprašanja umeščena v več podpoglavij, ki vsak zase tvorijo zaokroženo celoto. Odgovore na posamezna vprašanja in ocene ravni sta na posebnih delavnicah skupaj pripravila ARSO in MKGP. Ocenjene ravni pri posameznih odgovorih so lahko tudi delno subjektivne narave, saj Evropska komisija ni pripravila posebnih navodil oziroma metodološkega pristopa in natančnejših kriterijev za ocenjevanje ocene ravni. Kljub subjektivnosti in nekaterim drugim pomanjkljivostim je iz Ocene zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo mogoče oblikovati določene zaključke in ugotovitve.

Splošna ugotovitev je, da nobeno vsebinsko področje ni bilo ocenjeno z oceno, nižjo od 3. Najboljše ocenjeni področji sta »Tehnične zmožnosti za Oceno tveganja« in (presenetljivo) »Finančne zmožnosti za izvajanje ukrepov«, oboje s čisto oceno 4. Pri prvi oceni gre v pretežni meri za samoocenjevanje ARSO glede dodelane metodologije na področju analize meteorološke suše (ki ima sicer na ARSO že dolgo tradicijo), v drugem pa za skupno oceno ARSO in MKGP glede sredstev, ki so v okviru Programa razvoja podeželja na voljo zlasti za izgradnjo namakalnih sistemov. Seveda gre za program in sredstva, ki so bila dodeljena neodvisno od ocene tveganja in ocene zmožnosti obvladovanja tveganj. Zelo verjetno javnost te ocene ne bi delila, saj gre v pretežni meri za sofinanciranje in zahteva finančni vložek tudi s strani deležnikov (kmetijcev), zato bo učinkovitost tega ukrepa jasna šele čez nekaj let. To pa ne spremeni dejstva, da je na voljo sorazmerno veliko finančnih sredstev za ukrepe, ki pomembno vplivajo na odpornost deležnikov proti škodi, ki jo povzroča kmetijska suša.

Poleg tehničnih zmožnosti za oceno tveganja in finančnih zmožnosti za obvladovanje tveganj so s skupno oceno 4 (3,80) ocenjene tudi upravne zmožnosti za oceno tveganja za sušo – tudi tukaj gre za samooceno ARSO in MKGP glede dosedanjega sodelovanja pri pripravi ocene tveganja. Ostali vsebinski sklopi so ocenjeni slabše; vse ocene se gibljejo med 3,00 in 3,40 s skupno oceno 3. Kljub temu pa lahko zaključimo, da zmožnosti družbe za oceno tveganja suše in pripravo preventivnih ukrepov niso slabe.

Na področju načrtovanja ukrepov za preventivo in pripravljenost je ocena zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo ocenjena z oceno 3 (3,13). Upravne zmožnosti so bile ocenjene z vrednostjo 3,17, tehnične s 3,25 in finančne zmožnosti z vrednostjo 4. Na področju izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost je vrednost zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo dosegla vrednost 3,46.

Iz dobljenih ocen ravni ter ocen na višjih nivojih bi lahko sklepali, da je RS razmeroma dobro pripravljena na sušo in da relativno veliko – verjetno v primerjavi s sofinanciranjem drugih ukrepov – sredstev namenja v infrastrukturo, ki pomembno vpliva na izpostavljenost pred sušo (namakalni sistemi). Žal pa je zatečeno stanje takšno, da je velik del kmetijstva še vedno odvisen od padavinskega režima in izpostavljen posledicam suše. Na to kažejo tudi številni interventni zakoni v zadnjih letih.

Skupna ocena zmožnosti obvladovanja tveganja za sušo (stopnja 3 od mogočih 4) in dobljena vrednost (3,33 od najvišje mogoče vrednosti 4,00) ne glede na določene ugotovitve in kot že omenjeno, kažeta na našo oceno, da Slovenija zlasti v upravnem pogledu in pri sofinanciranju preventive sorazmerno dobro odgovarja na izzive, ki jih prinaša tveganje, povezano s sušo. Vendar pa je potrebno številne ukrepe (zlasti izgradnjo namakalnih sistemov) še bolj množično vpeljati v prakso.

6 Viri

Ocena tveganja za sušo. Agencija RS za okolje, 2016.

Dostopno na: <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/agromet/publications/>

7 Evidenčni list sprememb, dopolnitev in posodobitev

/